

Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi

Opinions of Social Studies Teachers About In-Service Training*

Mustafa KARAKOÇ¹

Yildiz Technical University, Faculty of Education, Social Sciences Institute

Şahin ORUÇ²

Yildiz Technical University, Faculty of Education, Social Sciences Institute

ABSTRACT

In this study, opinions of social studies teachers about in-service trainings have been investigated using quantitative methods. 105 social studies teachers working in public schools in İstanbul Küçükçekmece affiliated to the Ministry of National Education participated in this research. In the analysis of teachers' responses for 20 different activities, descriptive analysis was made with the SPSS statistical program and in this way, the percentage and frequency distributions of the data were obtained. As a result, it was determined that the participation of social studies teachers in the training, seminar and course activities named in the survey is low. In addition, it has been observed that social studies teachers have very low level of participation in other courses, education and seminars apart from those 20 activities named in the survey. According to the results of the analysis, it was observed that the teachers did not consider themselves sufficient regarding the training, seminar and course activities which they did not attend. According to another analysis' result, it was observed that social studies teachers did not consider the activities in the survey unnecessary for the social studies field and stated that they could participate in these activities in the future. In the research, the activities that the social studies teachers attended the most and the activities they attended the least were determined. In addition, activities in which social studies teachers' perceptions of competence were highest and lowest were determined. In addition, among the activities in the survey, the activities that teachers deemed most unnecessary and necessary for the social studies field were determined.

Keywords: In-service training, Competencies of teachers, Social Studies

ARTICLE INFO

Received: 08.09.2020

Revision received:

06.10.2020

Accepted: 07.10.2020

Published

online: 23.10.2020

* This article is produced from Mustafa Karakoç's master's thesis entitled "Educational Skills of Social Studies Teachers".

¹Corresponding author:

Graduate Student

mustafakarakoc1034@gmail.com

05389893380

orcid: 0000-0001-8306-0743

²Corresponding author:

Associate Professor

sahinoruc44@hotmail.com

05053195333

orcid: 0000-0001-8666-3654

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitimler Hakkındaki Görüşleri*

Mustafa KARAKOÇ¹

Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Şahin ORUÇ²

Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

ÖZET

Bu çalışmada, sosyal bilgiler öğretmenlerinin hizmet içi eğitimler hakkındaki görüşleri nicel yöntemler kullanılarak araştırılmıştır. Araştırmaya, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı İstanbul Küçükçekmece'deki devlet okullarında görev yapan 105 sosyal bilgiler öğretmeni katılmıştır. Öğretmenlerin 20 farklı hizmet içi etkinliğe ilişkin verdikleri yanıtların analizinde, SPSS istatistik programı ile betimsel analiz yapılmış ve verilerin yüzde ve frekans dağılımları elde edilmiştir. Sonuç olarak, sosyal bilgiler öğretmenlerinin ankette adı geçen etkinliklere katılımlarının düşük olduğu tespit edilmiştir. Buna ek olarak, sosyal bilgiler öğretmenlerinin ankette belirtilen 20 etkinlik haricinde diğer kurs, eğitim ve seminerlere katılımlarının da çok düşük olduğu tespit edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre, öğretmenlerin daha önce katılmadıkları eğitim, seminer ve kurs etkinlikleri konusunda kendilerini yeterli görmedikleri tespit edilmiştir. Başka bir analizin sonucuna göre, sosyal bilgiler öğretmenlerinin anketteki etkinlikleri sosyal bilgiler alanı için gereksiz görmedikleri, bilakis gelecekte bu etkinliklere katılabileceklerini belirttikleri görülmüştür. Araştırmada, sosyal bilgiler öğretmenlerinin en çok katıldıkları ve en az katıldıkları etkinlikler belirlenmiştir. Bir başka analiz sonucuna göre, sosyal bilgiler öğretmenlerinin hizmet içi eğitimler konusunda yetkinlik algılarının en yüksek ve en düşük olduğu etkinlikler belirlenmiştir. Ayrıca, anketteki hizmet içi eğitim etkinlikleri arasından, öğretmenlerin sosyal bilgiler alanı için en çok gereksiz gördükleri ve en çok gerekli gördükleri etkinlikler tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hizmet içi eğitim, Öğretmen yeterlikleri, Sosyal Bilgiler

MAKALE BİLGİSİ

Alınma Tarihi:
08.09.2020
Düzeltilmiş Hali Alınma Tarihi: 06.10.2020
Kabul Edilme Tarihi: 07.10.2020
Çevrimiçi Yayınlanma Tarihi 23.10.2020

*Bu makale Mustafa Karakoç'un "Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitimsel Donanımları" isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

¹Sorumlu yazar iletişim bilgileri:
Yüksek Lisans Öğrencisi
mustafakarakoc1034@gmail.com
05389893380
Orcid: 0000-0001-8306-0743

²Sorumlu yazar iletişim bilgileri:
Doç. Dr.
sahinoruc44@hotmail.com
Orcid: 0000-0001-8666-3654

Giriş

İçerisinde bulunduğumuz 21. yüzyıla bilgi çağı adı verilmiş ve bu yüzyılda bilgi en değerli silah haline gelmiştir. Çağımızda bilginin bu kadar değerli olmasına karşın bilgiye ulaşmak eski dönemlere nazaran daha kolaydır. Çünkü teknoloji sayesinde bilgiye çok hızlı ve çok düşük maliyetlerle, zaman ve mekân kısıtlaması olmaksızın ulaşılabilmektedir. O halde bu kadar kolay ulaşılabilen bilginin değerini belirleyen şey, yeni ve güncel bir bilgi olması ve bu bilgilerden hareketle yeni bilgiler ve sonuçta yeni ürünler ortaya çıkarabilme fırsatı sunmasıdır. Günlük yaşamında her insan sürekli yeni bilgiler öğrenmekte ve eski bilgilerini güncellemektedir. Öğretmen, eğitim ve öğretimin ana öğelerinden biridir. İçerisinde bulunduğumuz 21.yüzyılda bir öğretmenden beklenen, çağın gerektirdiği becerilere sahip olması ve öğrencilerini çağın ihtiyaçlarına cevap verebilecek niteliklere sahip olacak şekilde yetiştirmesidir. Hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerle donanımlı bir öğretmen yetiştirmek, yüzlerce hatta binlerce öğrencinin eğitim hayatını şekillendirmek demektir. Öğretmenliğe başladıktan sonra bir öğretmenin fakültede öğrendiği bilgilerle yetinmemesi ve kendini farklı alanlarda geliştirmek için çaba harcaması gerekmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı, öğretmenlerin 21. yüzyılda sahip olması gereken donanımlara uygun olarak öğretmenlerin ihtiyaç duyabileceği alanlarda hizmet içi eğitimler düzenlemekte ve bu hizmet içi eğitimlere katılım gönüllülük esasına dayanmaktadır. Eğitim ve öğretim işiyle uğraşan öğretmenler, bilim ve teknolojide yaşanan gelişmelere paralel olarak güncellenen eğitim-öğretim programlarında, çağın ihtiyaçlarına uygun olan öğrenme-öğretme yaklaşım, strateji, yöntem ve tekniklerinde, öğretmen yeterliklerinde ve alanına özgü sahip olması gereken yeterliklerde yaşanan değişim ve gelişmeler karşısında bilgilerini güncellemeye ihtiyaç duymaktadır. Bu çalışma, öğretmenlerin hizmet içi eğitimlere katılma durumlarının, hizmet içi eğitimlere karşı yaklaşımlarının ve hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının tespit edilmesi konularında öğretmen yetiştirme ve geliştirme politikalarına katkı sunacaktır.

Öğretmen, Genel Kültür, Özel Alan Eğitimi ve Pedagojik Formasyon eğitimi olarak devletin eğitim ve öğretim görevlerini üstlenmiş bulunan ve bu görevi Türk Milli Eğitiminin amaçlarına uygun olarak yerine getirmekle yükümlü olan kişiye denir (METK, 1973). Bir öğretmende bulunması gereken nitelikler her çağa ve döneme göre değişmektedir. 20.yüzyıl, imparatorlukların dağıldığı, demokrasinin dünya üzerinde etkin olmaya başladığı, ulaşımın kolaylaştığı, haberleşme imkanlarının hızlandığı; 21.yüzyıl ise teknolojik gelişmelerle birlikte bilginin yayılmasının hızlandığı ve bilgiye erişimin kolaylaştığı, teknolojik araç ve gereçlerin hayatımıza girdiği, uzay çalışmalarının hızlandığı bir çağdır. 20.yüzyılın sonlarında ve 21.yüzyılın başlarında bu değişimler yaşanırken, toplumların ihtiyaçları çok hızlı değişmiş ve artık bir öğrencinin ve bir öğretmenin sahip olması gereken donanımlar değişmiştir. Bu sebeple çağın ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde, öğretmen yetiştirme politikaları, eğitim ve öğretim sistem ve müfredatları bu hızlı yenileşme hareketinden etkilenmiştir. 21.yüzyılda bir öğretmenin sahip olması gereken kişisel özellikler ve mesleki nitelikler çok hızlı bir değişim geçirmiş ve değişim geçirmeye devam etmektedir.

Donanımlı bir öğretmen, öğrencilerine bilgiye ulaşmayı, bilgiyi yaratıcı bir şekilde kendi ihtiyaçları doğrultusunda yorumlamayı, problem çözmeyi öğreten, etkili iletişim becerilerine sahip, alanında uzman, mesleki gelişiminde teknolojinin imkanlarından

faydalanabilen, öğretimde yeni teknolojileri kullanabilen, yeni öğretim materyalleri tasarlayabilen, grup çalışmasına yatkın, öğrencilerine model olabilen ve alanındaki yenilikleri takip eden öğretmendir (Aksu, 2005). 21. yüzyılın öğretmeni, çağın ihtiyaçlarının bilmeli, değişime açık olmalı ve kendini sürekli yenilemelidir (Tutkun ve Aksoyalp, 2010). Donanımlı bir öğretmen 21.yüzyılın hem öğrenen becerilerine hem de öğreten becerilerine sahip olmalıdır. Öğretmenler öğrencilerini çağın ihtiyaçlarına ve toplumun beklentilerine uygun olarak yetiştirebilmek için yaşam boyu öğrenmeyi sürdürmelidir.

21.Yüzyılda Öğretmen Yeterlikleri

Önday' a (2017) göre şu an içinde bulunduğumuz 21.yüzyıl, dördüncü sanayi devrimi (sanayi 4.0) dönemidir. 18.yüzyılda başlayan birinci sanayi devrimiyle birlikte beden gücüne dayalı olan üretimin yerini buharlı makineler almıştır. Yakıt olarak odun ve bitkisel yağların yerini kömürün almasıyla makineler yaygınlaşmış, üretim artmış ve üretilen ürünler için pazar ihtiyacı ülkeler arasında rekabete ve savaşlara neden olmuştur. 19.yüzyılda ikinci sanayi devrimi yaşanmış bu süreçte demiryolları yaygınlaştığından ulaşım ve nakliyat kolay ve ucuz hale gelmiştir. Elektrikli makinelerin yapılmasıyla üretim daha hızlı ve kolay yapılır hale gelmiş ve seri üretim kavramı ortaya çıkmıştır. Ayrıca bu dönemde petrolle çalışan arabalar yapılmaya başlanmıştır. 20.yüzyılda özellikle ikinci dünya savaşından sonraki dönemde dünyada üçüncü sanayi devrimi başlamıştır. Bu dönemde ilk elektromekanik hesap makinesi yapılmış ve bu gelişmelerin akabinde ilk bilgisayar icat edilmiştir. Bilgisayarın icat edilmesi insan gücünün yerini makinelerin almasını daha da hızlandırmıştır. İkinci sanayi devrimi döneminde demiryollarının ulaşımı kolaylaştırmasından sonra üçüncü sanayi devriminde petrolle çalışan arabaların yaygınlaşması, telefon, telgraf gibi haberleşme sistemlerinin, bilgisayarın ve internet ağının kullanımıyla dünya üzerinde iletişim son derece hızlı kolay hale gelmiştir. İçerisinde bulunduğumuz dördüncü sanayi devrimi (sanayi 4.0) dönemi ise akıllı otomasyon sistemleriyle kendi kendini yöneten akıllı fabrikalar, otonom robotlar, simülasyon cihazları, üç boyutlu yazıcılar, artırılmış gerçeklik, büyük veri işleme gibi yeniliklerin olduğu bir dönemdir. Tüm bu gelişmelerden sonra 21. yüzyıldaki bu hızlı değişimi çok iyi kavrayıp, beraberinde getireceği fırsat ve risklere karşı önlemler alınmalı ve bu konuda politikalar geliştirilmelidir (Önday, 2017).

Çağımızda bilgisayar ve internet sayesinde bilgiye erişim kolaylaşmış ve oluşan bu yeni durum birey ve kurumları büyük bir değişime zorlamıştır (Erdem, 2013). Çağımızdaki bu bilgi bolluğunda önemli olan sadece bilgiyi alabilmek değil yeni bilgi üreten olmaktır. Çocuklarına yaratıcı düşünme yeteneği kazandıran toplumlar taklitten kurtulup tüketici değil üretici olacak ve pazar değil pazarlayan konumunda olacaklardır. Bilgi çağı öğretmene düşen görev ise öğrenciye bilgiye ulaşma yollarını gösterdikten sonra onlara kendi kendine öğrenebilmeyi, sorgulamayı, bilgiler arası ilişki kurabilmeyi ve yaratıcı olabilmeyi sağlayacak etkinlikler yaptırmaktır (Memduhoğlu ve diğerleri, 2017).

Bilgi toplumunda yaşayan bir insanın başarılı olabilmesi için sahip olması gereken nitelikler şunlardır (Gürüz ve diğ.,1994):

- İleri teknolojilere, özellikle bilgisayar teknolojilerine gerekli ölçüde hâkim olma
- Kendini daima yenileyerek gelişmelere adapte olma

- Kendi mesleğinde uzmanlaşmanın yanında, fen bilimleri alanındakilerin sosyal bilimler hakkında; sosyal bilimler alanındakilerin ise fen bilimleri alanında belirli bir düzeyde bilgi sahibi olması
- En az bir yabancı dilde yazılı ve sözlü iletişim kurabilme
- Ekip çalışması yapabilme
- Disiplinler arası çalışma yapabilme gibi niteliklerdir.

Yirmi birinci yüzyılda bireylerin sahip olması gereken becerilerin neler olduğu konusunda birçok araştırma mevcuttur. Ekici ve diğerleri (2017) yaptıkları çalışmada yerli ve yabancı 19 farklı kaynaktan bilgi topladıktan sonra yaptıkları analizde 21.yüzyıl becerileri kapsamında 63 beceriye ulaşımlardır. Bu 63 beceri içerisinde kaynaklarda en fazla kullanılan becerilerin problem çözme, etkili iletişim, işbirliği yapma, yaratıcılık, kendini yenileme, eleştirel düşünme, hızlı ve doğru karar verme, bilgi yığınlarının arasından ihtiyacı olan doğru bilgiye ulaşabilme, yeni teknolojileri kullanabilme, medya okuryazarlığı, sorumluluk sahibi olma, liderlik yapabilme, üretkenlik, yeni durumlara esneklik ve uyum, girişimcilik gibi becerilerdir (Demirci Güler, 2017). Eğitimin ana ögesi olan öğretmenlerin hem kişisel olarak bu becerileri kazanabilmesi hem de öğrencilerine kazandırabilmesi için gerekli hizmet içi eğitimlere katılımları teşvik edilmelidir.

Öğretmenlik, alanı ile ilgili özel bilgi ve beceriler gerektiren, bunun yanında sosyal, kültürel ve teknolojik yeterliklere sahip olmayı ve pedagojik formasyon eğitimi almış olmayı gerektiren bir meslektir (Erden, 2005). Çelikten ve diğerlerine göre (2005), yirmi birinci yüzyılda bir öğretmenin sahip olması gereken özellikler, kişisel özellikler ve mesleki özellikler olmak üzere iki başlık altında incelenebilir. Buna göre:

Öğretmen kişisel özellikleri:

Öğretmenler nesnel bir bakış açısına sahip olma, eğitimi planlarken öğrencilerin ihtiyaçlarını ve beklentilerini dikkate, bilimsel metotları kullanarak eğitim ile ilgili sorunlara çözüm arama, yeniliklere açık olma ve kendini güncelleyebilme, araştırmacı bir kişiliğe sahip olma, eğitim teknolojilerini takip etme ve kullanabilme gibi kişisel özelliklere sahip olmalıdır.

Öğretmenin mesleki özellikleri:

Öğretmenler, başta öğretmenlik mesleği bilgi ve becerilerine sahip olmalı yani iyi bir eğitimci olmalıdır. Bununla beraber öğretmenler kendi alanına ait bilgi ve becerilere sahip olmalı ve öğretmenlerin genel kültür seviyesi, içerisinde yaşadığı toplum içerisinde saygın bir konumda olmalıdır. Bilgi toplumunda bir öğretmen etkili iletişim kurabilme, takım çalışması yapabilme, problem çözme, çok sesliliğe önem verme, yeni teknolojileri takip edip kullanabilme gibi yeterliklere sahip olmalıdır. Çağımızda hayat boyu öğrenmeye açık olmayan pasif bir öğretmenin, mesleğinde başarılı olması mümkün değildir (Numanoğlu,1999). İçerisinde bulunduğumuz 21. yüzyıl bilgi çağında öğretmenlerin bilgiyi aktaran olmaktan çıkıp, bilgiye ulaşma, bilgiyi anlama ve analiz etme ve problem çözme konusunda öğrencilerine rehberlik etmeleri gerekir. Bilgi toplumu öğretmenleri yenilikçi olmalı ve değişime ayak uydurabilmek için bilgilerini sürekli güncellemelidir (Parlar, 2012).

Tarhan'a göre (2013) içerisinde bulunduğumuz dijital çağın şartlarında büyümüş olan öğrenciler ile etkili bir iletişim kurabilen, onların ilgilerini çekebilecek ve çağın ihtiyaçlarına

cevap verebilecek şekilde öğretme-öğrenme süreçlerini düzenleyebilecek olan 21. yüzyıl öğretmenlerine ihtiyaç vardır. Klasik öğretim yöntemleri kullanmak, her şeyin renkli ve hareketli olduğu günümüzde çok sönük ve donuk kalmaktadır. İşin içine teknoloji girince öğrencilerin konuya olan dikkatleri de artmakta ve öğretmen öğrenci iletişimi güçlenmektedir. İlhan'a göre (2004) çağın ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde eğitim almış, bilgiye erişme ve bilgiyi işlemek için teknolojiyi araç olarak kullanabilen öğretmenler yetiştirmek, her ülkenin eğitim alanında yapması gereken en önemli görevidir.

Yenilenen Sosyal Bilgiler Öğretim Programları ve Öğretmen Yeterlikleri

Sosyal bilgiler öğretim programında (2005) yer alan beceriler incelendiğinde 21. yüzyıl becerilerini içerdiği görülmektedir. Sosyal bilgiler öğretim programında öğrencilere kazandırılması hedeflenen becerilerden bir kısmı bütün derslerde kazandırılması hedeflenen ortak beceriler; bir kısmı ise sadece sosyal bilgiler dersine özgü becerilerdir. Programda hedeflenen beceriler konu olarak verilmemiş olup kazanım ve etkinliklerin içerisinde örtük olarak bulunmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı ve YÖK işbirliği ile işçi ve işveren Sendikaları, çeşitli sivil toplum örgütleri, ulusal ve uluslararası uzmanların katılımıyla Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi hazırlanarak 2016 yılında yürürlüğe girmiştir. 2017 yılında yayınlanan MEB Öğretim Programlarında yer alan kazanımların içerisine örtük bir şekilde yerleştirilen temel beceriler Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi içerisinde yer alan her bireyin kazanması gereken 8 ana yetkinlik esas alınarak hazırlanmıştır. Türkiye Yeterlilikler çerçevesi, Avrupa yeterlilik çerçevesiyle ve dolayısıyla 21. yüzyıl yeterlilikleri dikkate alınarak hazırlanmıştır. Türkiye Yeterlilik Çerçevesine göre bir bireyin kazanması gereken 8 ana yetkinlik şunlardır (MEB, 2018):

- Ana dilini iyi bilme ve kullanma, bu sayede herhangi bir durumu güçlü ve zengin bir anlatımla ifade edebilecek kadar kelime hazinesine sahip olma, dilin olumlu etkisi sayesinde insanlarla iyi bir iletişim kurabilme,
- Sözlü ve yazılı olarak en az bir yabancı dilde iletişim kurabilme, bu sayede kültürler arası iletişim kurabilme, yabancı dil bilgisini kullanarak uluslararası bilgi kaynaklarından yararlanabilme,
- Teknolojik ve matematiksel yetkinliğe sahip olma ve bu bilgileriyle günlük hayatta bir problemi çözebilme,
- Dijital yetkinliğe sahip olarak dijital kaynaklardan bilgiye erişebilme, bilgiyi saklayabilme, dijital kaynakları kullanarak iletişim kurma, bilgi üretme ve sunma,
- Öğrenmeyi öğrenme, kendi güçlü ve zayıf yönlerine uygun eğitimleri kendisine uygun kaynaklardan alabilme, yaşam boyu öğrenme motivasyonuna sahip olma,
- Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinliklere sahip olma, bu sayede toplum içerisinde sorumlu bir birey olma, evrensel insan haklarına saygılı olma,
- Sorumluluk alma ve girişimci olma, etik değerler çerçevesinde risk alarak projeler planlama ve yürütebilme,

- Kültürel farkındalık yetkinliği sayesinde kendi kültürünü iyi tanıma ve başka kültürlerle saygı duyarak kendi kültürüne sahip çıkma, kültürünü iyi tanınması vasıtasıyla yaratıcılık, sanat ve estetik anlayışını da zenginleştirme yetkinlikleridir.

Sosyal Bilgiler Öğretim Programında (2018) programın uygulanmasında dikkat edilecek hususlar bölümünde öğretmenin öğrencilere kazandırılmak istenen 21. yüzyıl becerilerini nasıl kazandırabileceği ile ilgili ipuçları vermiştir. Buna göre sosyal bilgiler dersinin konuları tarih, coğrafya, vatandaşlık gibi ayrı bölümler halinde olsa bile dersi işlerken konuları bütünleştirilmiş olarak ele almak ve birbirinden ayrı konular olarak düşünmemek gerektiği vurgulanmıştır. Burada amaçlanan şey öğrenciye 21. yüzyılın bir becerisi olan disiplinler arası düşünme kabiliyetini kazandırmaktır. Sosyal Bilgiler Öğretim Programında bahsedilen başka bir örnekte ise gerçek hayatta karşılaşılabilecek sosyal problemlerin nasıl çözülebileceği sınıf ortamında tartışılarak, öğrencilerin araştırma yapma, problem çözme, eleştirel düşünme, karar verme ve yaratıcılık kabiliyetlerinin geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır (MEB, 2018).

Sosyal bilgiler dersi öğretim programında (2018) şu 26 becerinin öğrencilere kazandırılması hedeflenmiştir. Becerilerden bir kısmı 21.yüzyıl becerileri olup tüm dersler için kazandırılması hedeflenen ortak becerilerdendir. Bunlar, araştırma, dijital okuryazarlık, eleştirel düşünme, girişimcilik, iletişim, işbirliği, karar verme, medya okuryazarlığı, problem çözme, sosyal katılım, yenilikçi düşünme becerileridir. Programda kazandırılması hedeflenen diğer beceriler ise sosyal bilgiler dersine özgü becerilerdir. Sosyal bilgiler öğretim programı içerisinde örtük olarak bulunan bu becerilerin öğrencilere kazandırılabilmesi için öğretmenlerin rehberliğine ihtiyaç vardır. Sosyal bilgiler öğretim programında öğrencilere kazandırılması hedeflenen becerilere sosyal bilgiler öğretmenlerinin hali hazırda kendilerinin sahip olması gerekmektedir (MEB, 2018). Bu sebeple, öğretmenler bilgi ve becerilerini güncellemeleri için hizmet içi eğitimlere katılmaya teşvik edilmelidir (MEB, 2018).

MEB Öğretmen Yeterlikleri

1973 yılında çıkarılan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'na göre öğretmen yeterlikleri genel kültür, özel alan bilgisi ve öğretmenlik mesleği bilgisi (pedagojik formasyon) olmak üzere üç ana başlık altında incelenmiş ve aday öğretmen yetiştirme politikası buna göre şekillendirilmiştir. Aday öğretmenler, üniversitede ortalama olarak %30-35 oranında meslek bilgisi dersleri (pedagojik formasyon), %45-50 oranında özel alan bilgisi dersleri, %15-20 oranında ise genel kültür dersleri almaktadırlar (YÖK, 2018).

Ülkemizde 2000 yılında başlatılan Temel Eğitime Destek Projesi 2002 yılında faaliyetlerine başlamış ve yerli ve yabancı uzmanlardan oluşturulan komisyonlar tarafından düzenlenen çalıştaylarda eğitim kalitesi ve öğretmen eğitimi başlıkları öne çıkmıştır. Öğretmen eğitimi başlığı altında, öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri ve özel alan yeterliliklerinin belirlenmesine karar verilmiştir. Komisyon tarafından 2004 yılında Ankara'da düzenlenen seminerde bu konuda model almak üzere İngiltere, ABD, Şeyssel Adaları, Avustralya ve İrlanda ülkelerindeki öğretmenlik mesleği yeterliklerine ait dokümanlar incelenmiştir. Seminerde ayrıca, "21.yüzyılda öğretim nasıl olmalı?", "21.yüzyılda öğrenciler hangi becerilere sahip olmalı?", "21.yüzyılda öğretmenler ne tür donanımlara sahip olmalı?",

gibi sorulara yanıt aranmıştır. Bu çalıştaylar sonucunda Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri 6 ana başlıkta toplanmış, her bir başlığa ait alt yeterlikler ve performans göstergeleri belirlenmiştir. Bakanlık temsilcileri, öğretmenler, sendika temsilcileri, müfettişler, akademisyenler gibi ilgili kurum ve kuruluşların temsilcilerinin de görüşleri alınarak 2006 yılında yürürlüğe giren Öğretmenlik Mesleği Genel yeterlikleri şunlardır (MEB, 2017):

- Kişisel ve Mesleki Değerler- Mesleki Gelişim
- Öğrenciyi Tanıma
- Öğrenme ve Öğretme Süreci
- Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme
- Okul-Aile ve Toplum İlişkileri
- Program ve İçerik Bilgisi yeterlikleridir.

Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliklerinin 2006 yılında belirlenmesinden sonraki yıllarda bilim ve teknolojiadaki gelişmeler ve dünyada eğitim alanında yaşanan gelişmeler sonrasında eğitim sistemimizin dünya standartlarını yakalaması amacıyla Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri'nin tekrar güncellenmesi gündeme gelmiştir. MEB tarafından 2017 yılında yayınlanan Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri yayınında, 2006 yılında belirlenen öğretmen yeterliklerinde güncelleme yapılmasının sebepleri şöyle açıklanmaktadır (MEB, 2017):

- Bilim ve teknolojiadaki hızlı gelişmeler, tüm dünyada eğitim, siyaset, ekonomi ve insan ilişkileri gibi alanlarda yaşanan hızlı ve köklü değişiklikler karşısında öğretmenlerin kişisel becerilerini, mesleki becerilerini ve sosyal değerlerinin geliştirilmesi ihtiyacı,
- Milli değerleri, milli benlik ve bilincini koruyarak uluslararası alanda meslektaşlarıyla rekabet edebilecek bir nesil yetiştirme ihtiyacı,
- Problem çözme, eleştirel düşünme, yenilikçi üretim, etkili iletişim, kültürel farklılıklara saygı, işbirliği halinde çalışabilme gibi 21.yüzyıl becerilerini kazanmış bir nesil yetiştirme ihtiyacı gibi sebeplerdir.

Güncellenen 2017 Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri üç ana yeterlik ve bunlar altında bulunan 11 alt yeterlik ve 65 göstergeden oluşmaktadır. Belirlenen yeterlikler şu üç ana başlıkta toplanmıştır (MEB, 2017):

- **Mesleki Bilgi:**

Bir öğretmenin kendi alanındaki konu, kavram ve kuramlara hâkim olması, kendi alanının öğretim programına hâkim olması, kendi alanındaki konuların öğretiminde öğrencilerin gelişim ve öğrenme özelliklerine uygun olan öğretme-öğrenme strateji, yöntem ve teknikleri karşılaştırabilmesi, alanının öğretim süreçlerinde farklı ölçme ve değerlendirme yöntem ve tekniklerini karşılaştırabilmesi, milli ve manevi değerlerin kendi meslek alanına nasıl yansıdığını bilmesi ve bu değerlerden yararlanabilmesi, öğretmen hak ve sorumluluklarıyla ilgi olan mevzuatı bilmesi gibi yeterlik göstergelerini içerir.

- **Mesleki Beceriler:**

Bir öğretmenin eğitim ve öğretim süreçlerini planlayabilmesi, güvenli öğrenme ortamları ve uygun materyaller hazırlayarak bütün öğrenciler için etkili öğrenmeyi sağlayabilmesi, öğretme-öğrenme sürecini etkili bir şekilde yürütebilmesi, öğrenciyi ölçme ve

değerlendirme yöntem ve tekniklerini eğitimin amaçlarına uygun olarak kullanabilmesi gibi yeterlikleri içerir.

• **Tutum ve Değerler:**

Bir öğretmenin milli, manevi ve evrensel değerlere saygı göstererek öğrencilere rol model olması, insan haklarına, bireysel ve kültürel farklara saygılı olması, her öğrencisine değer verip gelişimini desteklemesi, Türkçe' yi doğru ve etkili kullanarak öğrencileriyle, velilerle ve öğretmen arkadaşlarıyla etkili iletişim ve işbirliği kurabilmesi, mesleğini sevmesi ve mesleki gelişimine yönelik çalışmalar yapabilmesi gibi yeterlik göstergelerini içerir.

Öğretmenlerin Mesleki Gelişimi ve Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı

Mesleki gelişim, kişilerin kendi bilgi ve becerilerini geliştirerek buldukları kurumda sundukları hizmetleri geliştirmeyi amaçlayan çalışmalara denir (Akçamete, 2005). Hizmet içi eğitim, bir kurumdaki personelin işe alışmalarını, işteki verimliliklerinin artmasını, gelecekteki görevlerini daha iyi bir şekilde yapabilmelerini, bilgi, beceri ve tecrübelerinin artmasını sağlamak amacıyla yapılan etkinliklere denir (Canman, 2000).

Aydın'a göre (2011) bir kurumda hizmet içi eğitim şu gibi durumlarda gereklidir:

- Çalışanların kendilerini yetersiz hissetmeleri ve hizmet içi eğitim talep etmeleri,
- Personel araştırma sonuçlarına göre çalışanların bilgi ve beceri eksikliklerinin tespit edilmesi,
- Personelin üst düzey bireysel gelişim için hizmet içi eğitim talep etmesi,
- Yeni personelin işi öğrenmesi ve işyerine uyum sağlaması,
- Yeni yöneticilerin işe ve işyerine uyum sağlaması,
- Yeni teknoloji-ekipman kullanımının öğrenilmesi,
- Görev yeri değişen personelin yeni görevine uyum sağlaması,
- İş ve işçi güvenliğinin sağlanması gibi sebeplerden dolayı hizmet içi eğitim gereklidir.

Öğretmenlerin hizmet içi eğitiminin yasal dayanağı 657 sayılı devlet memurları kanununun 214.maddesidir. Bu maddeye göre devlet memurlarının gelişimlerini sağlamak ve ileriki görevlerini daha verimli bir şekilde yapmalarını sağlamak amacıyla hizmet içi eğitimlerin Devlet Personel Dairesi Başkanlığı tarafından yürütüleceği belirtilmiştir. Erdem ve diğerlerine (2006) göre dünyada ve ülkemizde eğitime yön veren gelişmelerin yaşanması, öğretmenlerin görev ve sorumluluklarında da değişimlere sebep olmaktadır. Öğretmenlerin bu değişimlere uygun olarak hizmet öncesi iyi bir eğitim almaları önemli bir ihtiyaçtır. Öğretmenlerin hizmet öncesinde hiç eksiği olmayan çok kaliteli bir eğitim almış olduklarını varsaysak bile günümüz dünyası bilgi birikim hızı karşısında, yıllar içerisinde bilgi ve becerileri yetersiz hale gelmektedir (İlğan, 2012). Bu durum öğretmenleri gelişmelere ayak uydurabilmek için hayat boyu öğrenmeye zorlamaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığına göre (1995) hizmet içi eğitimin hedefleri şunlardır:

- Göreve yeni başlayan personelin kuruma uyumunu sağlamak,
- Türk Milli Eğitiminin amaç ve ilkelerinde ortak görüş ve uygulama birliği sağlamak,

- Hizmet öncesi eğitimin eksikliklerini gidermek,
- Eğitim alanında meydana gelen yenilik ve gelişmelere uyum sağlamak,
- Meslekte yükselmek isteyen personele imkân tanımak,
- Yatay geçişleri sağlayabilecek tamamlama eğitimleri düzenlemek,
- Eğitimde strateji, yöntem ve tekniklerde uygulama birliği sağlamak gibi hedeflerdir.

Milli Eğitim Bakanlığı 2017 yılında yayınladığı Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri sayesinde öğretmenler, kendilerinin güçlü yönlerini ve geliştirilmesi gereken yönlerini görebilecek, böylece öğretmenlerin mesleki yönden kendilerini geliştirmeleri için motive olmaları sağlanabilecektir. Sürekli kendini yenileyen ve yaptığı işi seven nitelikli öğretmenler sayesinde öğretmenlik mesleğinin toplumda gördüğü itibar ve öğretmenlere olan güven duygusu artacaktır (MEB, 2017). Dünyada ve Türkiye’de hizmet içi eğitimin önemi her geçen gün daha iyi anlaşılmaktadır. Şu an görev yapmakta olan sosyal bilgiler öğretmenlerinin, bilgi toplumunda hızla artan bilgi yığınları karşısında ezilmemesi ve teknolojiye ayak uydurmalarını sağlamak için hizmet içi eğitim çok önemli bir yere sahiptir. Bu sebeple öğretmenlerin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarını tespit edip, onların varsa bilgi ve beceri eksikliklerini tamamlamak ve daha iyi bir eğitim vermelerini sağlamak için hizmet içi eğitimlere katılımları teşvik edilmelidir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmenlerinin hizmet içi eğitimler hakkındaki görüşlerini tespit etmektir.

Bu amaç çerçevesinde aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır;

- Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ankette isimleri verilen hizmet içi eğitim etkinliklerine katılım durumları nedir?
- Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ankette isimleri verilen 20 farklı hizmet içi kurs eğitim ve seminer etkinlikleri dışında varsa katılmış oldukları diğer kurs, eğitim ve seminerler nelerdir?
- Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ankette isimleri verilen etkinlikler (seminer, eğitim ve kurs) arasından daha önce katılmadıkları hizmet içi eğitim etkinliklerine ilişkin kendilerini yeterli görmekte midir?
- Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ankette isimleri verilen etkinlikler (seminer, eğitim ve kurs) arasından daha önce katılmadıkları ve kendilerini yeterli görmedikleri hizmet içi eğitim etkinliklerinden hangilerinin sosyal bilgiler alanı için gerekli olduğuna yönelik görüşleri nedir?

Yöntem

Model

Araştırmada nicel yönetime uygun bir anket kullanılmıştır. Anket; belli bir konuda bir kişi ya da grubun inançlarını, ilgilerini, tutumlarını, düşüncelerini öğrenmek amacıyla hazırlanan soruların yer aldığı veri toplama aracına denir (Sönmez, Alacapınar, 2019). Araştırmada nicel yöntemle elde edilen veriler, istatistik programları kullanılarak analiz

edilmiş ve bulgular elde edilmiştir. Gürbüz ve Şahin'e göre (2017) nicel araştırmalar genellikle bir olguyla ilgili ne kadar, ne sıklıkla, ne ölçüde gibi sorulara yanıt arandığı; sayısal verilerin toplandığı; matematiksel ve istatistiksel yöntemlerle analiz edildiği; nesnelliğin ön planda olduğu; gözlem ve ölçümlerin tekrarlanabildiği araştırmalardır. Nicel araştırmalar; bir duruma ilişkin betimlemeler yapmak, genellemeler yapmak ve geleceğe ilişkin tahminlerde bulunmak amacıyla anket ve deneylerin uygulandığı ve kesin olduğu kabul edilen sonuçların elde edildiği araştırmalardır.

Çalışma Grubu

MEB İstanbul/Küçükçekmece ilçesindeki bütün devlet ortaokullarında görev yapan sosyal bilgiler öğretmenleri evreninde katılımcı bulabilmek için Küçükçekmece'de yer alan bütün devlet ortaokullarına gidilmiş, ulaşılabilen ve ankete katılmayı kabul eden 105 sosyal bilgiler öğretmenin görüşlerine başvurulmuştur. Katılımcı öğretmenlerin 55'i kadın, 50'si erkektir. Öğrenim düzeyi açısından katılımcı öğretmenlerin 15'i yüksek lisans mezunu; 90'ı ise lisans mezunudur.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada kullanılan anket, Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü 2019 Yılı Öğretmen Hizmet İçi Eğitim Planı ve İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından hazırlanan 2019 yılı mahalli hizmet içi eğitim planında yer alan hizmet içi eğitim, kurs ve seminerler arasından, uzman görüşleri doğrultusunda 20 farklı etkinlik seçilerek oluşturulmuştur. Sönmez ve Alacapınar' a göre (2019) katılımcıların belli bir süre sonra sıkılıp anketi gelişigüzel cevaplamalarının önüne geçmek için bir ankette en fazla 20 soru bulunmalıdır. Çalışma anketinde yer verilen 20 farklı hizmet içi eğitim etkinliğinin her biri ile ilgili 4 sütun oluşturulmuş ve ilk sütunda öğretmenlerin bu etkinliklere katılıp-katılmama durumlarını, eğer katılmadıysa 2. sütunda bu konuda kendilerini yeterli görüp görmeme durumlarını, eğer kendilerini yeterli de görmüyorlarsa 3.sütunda ilgili etkinliği alanı için gereksiz görme durumlarını, eğer gereksiz de görmüyorlarsa 4.sütunda gerekli görme durumlarını belirtmeleri istenilmiştir. Araştırmanın daha kapsayıcı olması amacıyla bu 20 etkinliğin haricinde öğretmenlerin katılmış oldukları başka eğitim, seminer ve kurs etkinlikleri varsa yazmaları için anketin ikinci sayfasında boş satırlar ayrılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

İstanbul Küçükçekmece ilçesinde yer alan bütün devlet ortaokullarına tek tek gidilmiş, ulaşılabilen ve ankete katılmak isteyen sosyal bilgiler öğretmenleri ile birebir görüşülerek anketin amacı ve anketin nasıl cevaplanacağı açıklanarak anketi doldurmaları sağlanmıştır. Anketi cevaplama aşamasında hata oluşmaması için öğretmenlere gerekli noktalarda rehberlik yapılmıştır. Araştırmanın tamamlanması sonrasında anketlerdeki veriler bilgisayara işlenmiş ve istatistik programları kullanılarak analiz edilmiştir.

Öğretmenlerden, ankette verilen 20 farklı hizmet içi eğitim etkinliği arasından varsa katıldıkları etkinlikleri belirtmek için birinci seçeneği işaretlemeleri istenmiştir. Öğretmenler bu etkinliklere katılmadıkları halde kendilerini bu konuda yeterli görmekte iseler ikinci seçeneği işaretlemeleri istenmiştir. İlk iki seçeneği işaretlemeyen öğretmenlerden, söz konusu etkinliği sosyal bilgiler alanı için gereksiz görüyorlarsa üçüncü seçeneği, eğer ilgili etkinliğin

sosyal bilgiler alanı için gerekli olduğunu düşünüyorlarsa ve ileride bu etkinliğe katılmaya olumlu bakıyorlar ise dördüncü seçeneği işaretlemeleri istenmiştir. Bu nedenle araştırmaya katılan 105 sosyal bilgiler öğretmeni olsa da analizde her bir seçenekteki kişi sayıları farklılık göstermektedir.

Bu araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin 20 farklı eğitim, kurs ve seminerle ilgili katılım ya da sertifika sahibi olma; kendilerini yeterli görme ve sosyal bilgiler alanı için gerekliliğine yönelik görüşlerinin analizinde betimsel analiz yapılmış ve bu yolla katılımcılardan elde edilen verilerin yüzde ve frekans dağılımları elde edilmiştir. SPSS programında bu analizi yapabilmek için Analyze (analiz) > Descriptive Statistics (betimsel istatistik) menüsünden gerekli işlemleri yaptıktan sonra verilerin yüzde ve frekans dağılımları elde edilmektedir (Bursal, 2019). Gürsakal'a göre (2015) betimsel istatistik, bir veri kümesinden özet değerler ve grafikler elde ederek bir durumu tanımlamayı (betimlemeyi) sağlayan istatistik türüdür.

Bulgular

Bu çalışmada, sosyal bilgiler öğretmenlerinin hizmet içi eğitim etkinliklerine katılım durumları, öğretmenlerin kendilerini bu etkinliklere ilişkin yeterli görme durumları ve bu etkinlikleri meslekleri ve kendi alanları için gerekli görme durumlarına ait bulgulara yer verilmiştir.

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ankette İsimleri Verilen Hizmet İç Eğitim Etkinliklerine (Seminer, Eğitim ve Kurs) Katılım Durumları

Araştırmanın alt problemlerinden biri “Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ankette isimleri verilen hizmet içi eğitim etkinliklerine katılım durumları nedir?” şeklinde belirlenmiştir. Öğretmen cevaplarına ilişkin analiz sonuçları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. *Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ankette İsimleri Verilen Hizmet İç Eğitim Etkinliklerine Katılım Durumları*

Kurs- Konferans Seminer- Eğitim-Sempozyum Adı	Bu alanda kurs katılım sertifikam var/konferans veya seminere katıldım.	
	f	%
1-Diksiyon ve Güzel Konuşma Kursu	16	15.2
2-Beden Dili ve İletişim Teknikleri Kursu	13	12.4
3-Hikaye ve Masal Anlatıcılığı Eğitimi	2	1.9
4-Eğitimde Drama Teknikleri Kursu	17	16.2
5-Osmanlı Türkçesi Kursu	15	14.3
6- İngilizce Kursu	28	26.7
7- Zeka Oyunları Kursu	28	26.7
8-Temel Kodlama ve Teknoloji Kullanımı Kursu	11	10.5
9-Eğitim Materyali Tasarımı Eğitimi	12	11.4
10-Müzelerin Okul Dışı Eğitim Ortamı Olarak Kullanımı Kursu	9	8.6
11-Okul Tabanlı Afet Eğitimi Semineri	26	24.8

12-Arkeoloji Eğitimi	11	10.5
13-Yerel Tarih Eğitimi	8	7.6
14-Sözlü Tarih Eğitimi	9	8.6
15-PISA Uygulamaları Semineri	2	1.9
16-Eğitim Koçluğu Kursu	9	8.6
17-Medya Okuryazarlığı Kursu	23	21.9
18-Değerler Eğitimi Kursu	19	18.1
19-Eğitimde Bilişim Teknolojilerinin Kullanımı Kursu	38	36.2
20-Liderlik Eğitimi	14	13.3

Tablo 1'deki veriler incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin ankette isimleri verilen etkinliklerden %20 ve üzerindeki oranlarda katılım gösterdikleri etkinlikler (en çok katılım gösterdikleri etkinlikler) "Eğitimde Bilişim Teknolojilerinin Kullanımı Kursu" (%36.2), "İngilizce Kursu" (%26.7), "Zeka Oyunları Kursu" (%26.7), "Okul Tabanlı Afet Eğitimi Semineri" (%24.8) ve "Medya Okuryazarlığı Kursu" (%21.9)'dur. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ankette isimleri verilen etkinliklerden %10 ve daha altındaki oranlarda katılım gösterdikleri etkinlikler (en az katılım gösterdikleri etkinlikler) "PISA Uygulamaları Semineri" (%1.9), "Hikaye ve Masal Anlatıcılığı Eğitimi" (%1.9), "Yerel Tarih Eğitimi" (%7.6), "Sözlü Tarih Eğitimi" (%8.6), "Eğitim Koçluğu Kursu" (%8.6), "Müzelerin Okul Dışı Eğitim Ortamı Olarak Kullanımı Kursu" (%8.6), "Temel kodlama ve Teknoloji Kullanımı Kursu" (%10.5) ve "Arkeoloji Eğitimi" (%10.5)'dir. Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin 20 farklı eğitim, seminer ve kurs etkinliği arasından hiç katılım göstermedikleri bir etkinliğin olmadığı görülmüştür. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin en çok katıldıkları etkinliğin, %36.2 katılım oranı ile "Eğitimde Bilişim Teknolojilerinin Kullanımı Kursu" olduğu gözlenmiştir. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin en düşük oranda katıldığı seminer, eğitim kurs gibi etkinliklerin başında %1.9 katılım oranı ile "Hikaye ve Masal Anlatıcılığı Eğitimi" ve "PISA Uygulamaları Semineri" olduğu gözlenmiştir.

Analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin 20 farklı eğitim, seminer ve kurs etkinliği arasından hiç katılım göstermedikleri bir etkinliğin olmadığı görülmüştür. Etkinlikler arasından % 36 katılımın olduğu yalnızca 1 etkinlik, %15 - %30 aralığında katılımın olduğu 7 etkinlik, %15 ve daha altında katılım olan 12 etkinlik olduğundan sosyal bilgiler öğretmenlerinin ankette isimleri verilen eğitim, seminer ve kurs etkinliklerine katılımlarının düşük olduğu tespit edilmiştir (Tablo 1).

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ankette İsimleri Verilen Hizmet İçi Eğitim Etkinlikleri Dışında Diğer Kurs, Eğitim ve Seminer Katılım Durumları

Araştırmanın bir diğer alt problemi "Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ankette isimleri verilen 20 farklı hizmet içi kurs eğitim ve seminer etkinlikleri dışında varsa katılmış oldukları diğer kurs, eğitim ve seminerler nelerdir?" olarak belirlenmiştir. Öğretmenlerin cevaplarına ilişkin analiz sonuçları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. *Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ankette İsimleri Verilen 20 Farklı Kurs Eğitim ve Seminer Etkinlikleri Dışında Katılmış Oldukları Diğer Kurs, Eğitim ve Seminer Bilgileri*

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Katıldıkları Diğer Eğitim- Kurs- Seminer Bilgileri (105 Katılımcı)		Frekans ve Yüzde
1	Çevre Uyum Eğitimi	1 kişi (%0,9)
2	Dama Oyunu Kursu	1 kişi (%0,9)
3	Danışman Öğretmen Eğitimi	3 kişi (%2,8)
4	Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Eğitimi	1 kişi (%0,9)
5	Eğitimde Yenilikçi Yaklaşımlar Kursu	2 kişi (%1,9)
6	Ergenlerde Gelişim Psikolojisi Semineri	1 kişi (%0,9)
7	Etkili Sınıf Yönetimi Kursu	1 kişi (%0,9)
8	Farkındalık Eğitimi	1 kişi (%0,9)
9	Fatih Projesi Kursu	4 kişi (%3,8)
10	Halkla İlişkiler Eğitimi	1 kişi (%0,9)
11	Harezmi Eğitim Modeli Kursu	1 kişi (%0,9)
12	İlkyardım Eğitimi	2 kişi (%1,9)
13	İş Sağlığı ve Güvenliği Kursu	8 kişi (%7,6)
14	İzci Lideri Eğitimi	1 kişi (%0,9)
15	Kapsayıcı Eğitim Bağlamında Okul Yönetici Eğitimi Kursu	1 kişi (%0,9)
16	Kaynaştırma Eğitimi Semineri	1 kişi (%0,9)
17	Motorlu Taşıtlar Sınav Sorumlusu Kursu	1 kişi (%0,9)
18	Öğrencide Temel Sağlık Semineri	1 kişi (%0,9)
19	Ölçme, Değerlendirme ve Soru Hazırlama Eğitimi	1 kişi (%0,9)
20	Özel Eğitim Kursu	7 kişi (%6,6)
21	Proje Hazırlama Eğitimi	3 kişi (%2,8)
22	Rehberlik Eğitimi	2 kişi (%1,9)
23	Satranç Kursu	3 kişi (%2,8)
24	STEM Eğitimi	2 kişi (%1,9)
25	Stratejik planlama ve Yönetim Semineri	1 kişi (%0,9)
26	Stres Yönetimi Kursu	1 kişi (%0,9)
27	Uzay Bilimleri Eğitimi	1 kişi (%0,9)
28	Üstün Zekalı Öğrenci Eğitimi Kursu	3 kişi (%2,8)
29	WEB 2.0 araçlarını tanıma ve Arttırılmış gerçeklik Eğitimi	1 kişi (%0,9)
30	Zihinsel Engelliler Öğretmenliği Kursu	1 kişi (%0,9)

Ankete katılan 105 sosyal bilgiler öğretmeninden ankette isimleri verilen 20 farklı hizmet içi kurs eğitim ve seminer etkinlikleri dışında varsa katılmış oldukları diğer hizmet içi eğitimleri ankette yer alan ilgili kısma yazmaları istenilmiştir. Ankette isimleri verilen 20 farklı seminer, eğitim ve kurs etkinliğinin haricinde öğretmenler tarafından eklenen 30 farklı etkinliğe katılım sayıları incelenmiş olup öğretmenlerin en çok "İş Sağlığı ve Güvenliği Kursu"na (%7,6) katıldıkları gözlenmiştir. Öğretmenlerinin katıldıklarını belirttikleri diğer

etkinlikler içerisinde katılım oranı %10 ve üzeri olan hiçbir etkinlik olmadığından sosyal bilgiler öğretmenlerinin ankette isimleri verilen 20 farklı kurs, eğitim ve seminer etkinlikleri dışında diğer kurs, eğitim ve seminerlere katılım durumlarının çok düşük olduğu tespit edilmiştir (Tablo 2).

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ankette İsimleri Verilen Etkinlikler (Seminer, Eğitim ve Kurs) Arasından Daha Önce Katılmadıkları Hizmet İçi Eğitimlere İlişkin Kendilerini Yeterli Görme Durumları

Araştırmanın bir diğer alt problemi “Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ankette isimleri verilen etkinlikler (seminer, eğitim ve kurs) arasından daha önce katılmadıkları hizmet içi eğitim etkinliklerine ilişkin kendilerini yeterli görmekte midir?” şeklinde belirlenmiştir. Öğretmenlerin cevaplarına ilişkin analiz sonuçları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. *Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ankette İsimleri Verilen Seminer, Eğitim ve Kurs Etkinlikleri Arasından Daha Önce Katılmadıkları Hizmet İçi Eğitimlere İlişkin Kendilerini Yeterli Görme Durumları*

Kurs- Konferans Seminer- Eğitim-Sempozyum Adı	Bu alanda yeterli donanıma sahibim ve eğitime ihtiyacım yok.	f	%
1-Diksiyon ve Güzel Konuşma Kursu		34	32.4
2-Beden Dili ve İletişim Teknikleri Kursu		33	31.4
3-Hikâye ve Masal anlatıcılığı eğitimi		23	21.9
4-Eğitimde Drama Teknikleri Kursu		14	13.3
5-Osmanlı Türkçesi Kursu		13	12.4
6- İngilizce Kursu		5	4.8
7- Zekâ Oyunları Kursu		7	6.7
8-Temel Kodlama ve Teknoloji Kullanımı Kursu		8	7.6
9-Eğitim Materyali Tasarımı Eğitimi		18	17.1
10-Müzelerin Okul Dışı Eğitim Ortamı Olarak Kullanımı Kursu		20	19.0
11-Okul Tabanlı Afet Eğitimi Semineri		14	13.3
12-Arkeoloji Eğitimi		17	16.2
13-Yerel Tarih Eğitimi		21	20.0
14-Sözlü Tarih Eğitimi		27	25.7
15-PISA Uygulamaları Semineri		10	9.5
16-Eğitim Koçluğu Kursu		19	18.1
17-Medya Okuryazarlığı Kursu		27	25.7
18-Değerler Eğitimi Kursu		24	22.9
19-Eğitimde Bilişim Teknolojilerinin Kullanımı Kursu		8	7.6
20-Liderlik Eğitimi		23	21.9

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ankette isimleri verilen etkinlikler (seminer, eğitim ve kurs) arasından daha önce katılmadıkları hizmet içi eğitim etkinlikleriyle ilgili kendilerini yeterli görme düzeyleri %20 ve üzeri olan etkinlikler (en çok yeterli gördükleri etkinlikler) "Diksiyon ve Güzel Konuşma Kursu" (%32.4), "Beden Dili ve İletişim Teknikleri Kursu" (%31.4), "Sözlü Tarih Eğitimi" (%25.7), "Medya Okuryazarlığı Kursu" (%25.7), "Değerler Eğitimi Kursu" (%22.9), "Hikaye ve Masal Anlatıcılığı Eğitimi" (%21.9), " Liderlik Eğitimi" (%21.9) ve "Yerel Tarih Eğitimi" (%20)'dir. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ankette isimleri verilen etkinlikler (seminer, eğitim ve kurs) arasından daha önce katılmadıkları hizmet içi eğitim etkinlikleriyle ilgili kendilerini yeterli görme düzeyleri %10 ve altında olan etkinlikler (en az yeterli gördükleri etkinlikler) "İngilizce Kursu" (%4.8), "Zeka Oyunları Kursu" (%6.7), "Temel kodlama ve Teknoloji Kullanımı Kursu" (%7.6), "Eğitimde Bilişim Teknolojilerinin Kullanımı Kursu" (%7.6) ve "PISA Uygulamaları Semineri" (%9.5)'dir (Tablo 3).

Analiz sonuçlarına göre 20 farklı eğitim, seminer ve kurs etkinliklerinden öğretmenlerin daha önce katılmadıkları etkinliklere ilişkin kendilerinin "yeterli donanımına sahip olduklarını ve bu konuda eğitime ihtiyaç duymadıklarını" belirttikleri etkinliklerde oran %32 ve çoğunlukla daha aşağısındadır. Bu durum öğretmenlerin söz konusu eğitim, seminer ve kurs etkinlikleri konusunda kendilerini yeterli görme düzeylerinin düşük olduğunu ve "hizmet içi eğitime ihtiyacım yoktur" görüşüne katılmadıklarını göstermektedir (Tablo 3).

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ankette İsimleri Verilen Etkinlikler (Seminer, Eğitim ve Kurs) Arasından Daha Önce Katılmadıkları ve Kendilerini Yeterli Görmedikleri Hizmet İçi Eğitim Etkinliklerinin Sosyal Bilgiler Alanı İçin Gerekliliği Hakkındaki Görüşleri

Araştırmanın bir diğer alt problemi "Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ankette isimleri verilen etkinlikler (seminer, eğitim ve kurs) arasından daha önce katılmadıkları ve kendilerini yeterli görmedikleri hizmet içi eğitim etkinliklerinden hangilerinin sosyal bilgiler alanı için gerekli olduğuna yönelik görüşleri nedir?" şeklinde belirlenmiştir. Öğretmenlerin cevaplarına ilişkin analiz sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. *Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ankette İsimleri Verilen Hizmet İçi Eğitim Etkinlikleri Arasından Daha Önce Katılmadıkları ve Kendilerini Yeterli Görmedikleri Hizmet İçi Eğitim Etkinliklerinin Sosyal Bilgiler Alanı İçin Gerekliliği Hakkındaki Görüşleri*

Kurs- Konferans Seminer- Eğitim-Sempozyum Adı	Bu alanın Sosyal Bilgiler alanı için gereksiz olduğumu düşünüyorum		Bu alanda eğitimi gerekli buluyorum ve ileride eğitim almak isterim	
	f	%	f	%
1-Diksiyon ve Güzel Konuşma Kursu	-	-	55	52.4
2-Beden Dili ve İletişim Teknikleri Kursu	2	1.9	57	54.3
3-Hikâye ve Masal anlatıcılığı eğitimi	10	9.5	70	66.7
4-Eğitimde Drama Teknikleri Kursu	4	3.8	70	66.7
5-Osmanlı Türkçesi Kursu	29	27.6	48	45.7

6- İngilizce Kursu	37	35.2	35	33.3
7- Zekâ Oyunları Kursu	23	21.9	47	44.8
8-Temel Kodlama ve Teknoloji Kullanımı Kursu	25	23.8	61	58.1
9-Eğitim Materyali Tasarımı Eğitimi	8	7.6	67	63.8
10-Müzelerin Okul Dışı Eğitim Ortamı Olarak Kullanımı Kursu	2	1.9	74	70.5
11-Okul Tabanlı Afet Eğitimi Semineri	7	6.7	58	55.2
12-Arkeoloji Eğitimi	13	12.4	64	61.0
13-Yerel Tarih Eğitimi	4	3.8	72	68.6
14-Sözlü Tarih Eğitimi	4	3.8	65	61.9
15-PISA Uygulamaları Semineri	17	16.2	76	72.4
16-Eğitim Koçluğu Kursu	8	7.6	69	65.7
17-Medya Okuryazarlığı Kursu	4	3.8	51	48.6
18-Değerler Eğitimi Kursu	11	10.5	51	48.6
19-Eğitimde Bilişim Teknolojilerinin Kullanımı Kursu	5	4.8	54	51.4
20-Liderlik Eğitimi	9	8.6	59	56.2

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ankette isimleri verilen etkinliklerden daha önce katılmadıkları ve kendilerini yeterli görmedikleri etkinlikleri kendi alanları için gereksiz görme oranları %10 ve üzeri olan etkinlikler (en çok gereksiz gördükleri etkinlikler) "İngilizce Kursu" (%35.2), "Osmanlı Türkçesi Kursu" (%27.6), "Temel kodlama ve Teknoloji Kullanımı Kursu" (%23.8), "Zeka Oyunları Kursu" (%21.9), "PISA Uygulamaları Semineri" (%16.2), "Arkeoloji Eğitimi" (%12.4), "Değerler Eğitimi Kursu" (%10.5)'dur.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ankette isimleri verilen etkinliklerden daha önce katılmadıkları ve kendilerini yeterli görmedikleri etkinlikleri kendi alanları için gerekli görme oranları %60 ve üzeri olan etkinlikler (en çok gerekli gördükleri etkinlikler) "PISA Uygulamaları Semineri" (%72.4), "Müzelerin Okul Dışı Eğitim Ortamı Olarak Kullanımı Kursu" (%70.5), "Yerel Tarih Eğitimi" (%68.6), "Hikaye ve Masal Anlatıcılığı Eğitimi" (%66.7), "Eğitimde Drama Teknikleri Kursu" (%66.7), "Eğitim Koçluğu Kursu" (%65.7), "Eğitim Materyali Tasarımı Eğitimi" (%63.8), "Sözlü Tarih Eğitimi" (%61.9) ve "Arkeoloji Eğitimi" (%61)'dir.

Öğretmenlerin etkinlikleri gerekli görme oranları 20 etkinliğin 15'inde %50 ve üzerinde olduğundan, 9 etkinlikte gerekli görme oranı %60'ın üzerinden olduğundan ve gereksiz görme oranı %25 ve üzerinde olan sadece 2 etkinlik olduğundan, sosyal bilgiler öğretmenlerinin daha önce katılmadıkları ve kendilerini yeterli görmedikleri etkinlikleri kendi alanları için gerekli görme düzeylerinin yüksek olduğu ve bu eğitimlere ileride katılmak istedikleri sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 4).

Sonuç ve Tartışma

Katılım Durumu Açısından Sonuçlar

Ankette isimleri verilen 20 etkinlik arasından %36 katılımın olduğu yalnızca 1 etkinlik, %15 - %30 aralığında katılımın olduğu 7 etkinlik, %15 ve daha altında katılım olan 12 etkinlik olduğundan sosyal bilgiler öğretmenlerinin ankette isimleri verilen eğitim, seminer ve kurs etkinliklerine katılımlarının düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğretmenlerden ankette isimleri verilen hizmet içi eğitim etkinlikleri dışında varsa katılmış oldukları diğer etkinliklerin isimlerini yazmaları istenilmiştir. Öğretmenler ankette yer ayrılan boş satırlara 30 farklı etkinlik ismi yazmışlardır. Öğretmenlerinin katıldıklarını belirttikleri diğer etkinlikler içerisinde katılım oranı %10 ve üzeri olan hiçbir etkinlik olmadığından sosyal bilgiler öğretmenlerinin ankette isimleri verilen 20 farklı kurs, eğitim ve seminer etkinlikleri dışında öğretmenlerin belirttiği diğer 30 farklı kurs, eğitim ve seminerlere katılım durumlarının da çok düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak sosyal bilgiler öğretmenlerinin hizmet içi eğitimlere katılım oranının düşük seviyede olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırma sonucuna benzer bir sonuç Yavuz'un (2010) yaptığı çalışmada elde edilmiştir. Yavuz'un (2010) yaptığı çalışmaya göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin %17'sinin 3 ve daha fazla kez hizmet içi eğitime katıldıkları, %8'inin 2 kez hizmet içi eğitime katıldıkları, %36'sının yalnızca 1 kez hizmet içi eğitime katıldıkları, %39'unun ise hizmet içi eğitimlere hiç katılmadıkları tespit edilmiştir. Bulut'un (2011) yaptığı çalışmaya göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin %26,1'inin hizmet içi eğitimlere hiç katılmadıkları, %73,9'unun ise en az bir kez hizmet içi eğitime katıldıkları tespit edilmiş fakat öğretmenlerin kaç kez hizmet içi eğitime katıldıklarına ilişkin bir veri elde edilmemiştir. Oturak Eyecisoğlu'nun (2014) yaptığı çalışmaya göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin %37,2'sinin 1-5 kez hizmet içi eğitime katıldıkları, %36,1'inin 6-10 kez hizmet içi eğitime katıldıkları, %18,3'ünün 11 kez ve üzeri hizmet içi eğitime katıldıkları, %8,3'ünün ise hizmet içi eğitimlere hiç katılmadıkları tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin Kendilerini Yeterli Görüp-Görmeme Durumu Açısından Sonuçlar

Analiz sonuçlarına göre ankette isimleri verilen 20 farklı eğitim, seminer ve kurs etkinliklerinden öğretmenlerin daha önce katılmadıkları etkinliklere ilişkin kendilerinin "yeterli donanıma sahip olduklarını ve bu konuda eğitime ihtiyaç duymadıklarını" belirttikleri etkinliklerde oran %32 ve çoğunlukla daha aşağısındadır. Bu durum öğretmenlerin söz konusu eğitim, seminer ve kurs etkinlikleri konusunda kendilerini yeterli görme düzeylerinin düşük olduğunu ve "eğitime ihtiyacım yoktur" görüşüne katılmadıklarını göstermektedir. Ayrıca bu sonuca dayanarak sosyal bilgiler öğretmenlerinin hizmet içi eğitim etkinliklerine katılmama sebebinin kendilerini bu etkinlikler konusunda yeterli görmelerinden kaynaklanmadığı da söylenebilir. Bu araştırma sonucuna benzer bir sonuç Cüce'nin (2019) yaptığı çalışmada elde edilmiştir. Cüce'nin (2019) yaptığı çalışmaya göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının %40'ı, sosyal bilgiler öğretmenlerinin ise %52,5'i sosyal bilgiler özel alan yeterliklerinin lisans eğitiminde yeterli düzeyde kazanamadığını belirtmişlerdir. Yine aynı araştırma sonuçlarına göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin %66,6'sı mesleki gelişimi sağlama konusunda kendilerini yetersiz gördüklerini, mesleki gelişimlerini sağlamak için öğretmenlerin %11,8'i MEB tarafından düzenlenen hizmet içi eğitimlere katıldıklarını,

%15,7'si zümre öğretmenlerinden destek aldıklarını, %3,9'u ise mesleki gelişimlerini sürdürmek için lisansüstü eğitim aldıklarını belirtmişlerdir. Bulut (2011) sosyal bilgiler öğretmenlerinin bazı hizmet içi eğitimler konusunda kendilerini yeterli mi görüp görmediklerini (hizmet içi eğitime ihtiyaç duyup duymadıklarını) araştırmıştır. Öğretmenler hizmet içi eğitime ihtiyaç durumlarını "her zaman", "çoğunlukla", "bazen", "nadiren" ve "hiç" şeklinde derecelendirmişlerdir. Yapılan bu araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin %59,1'i afet eğitimi konusunda, %51,1'i müze eğitimi konusunda, %51,2'si sözlü tarih eğitimi konusunda, %51,1'i yerel tarih eğitimi konusunda, %50'si arkeoloji eğitimi konusunda, %43,2'si web tabanlı içerik geliştirme eğitimi konusunda, %46,7'si materyal tasarım eğitimi konusunda, %40,9'u yaratıcı drama eğitimi konusunda, %48,9'u medya okuryazarlığı eğitimi konusunda, %42'si diksiyon eğitimi konusunda "bazen", "çoğunlukla" ve "her zaman" hizmet içi eğitime ihtiyaç duymaktadır (Bulut, 2011).

Öğretmenlerin Etkinlikleri Gerekli Görüp-Görmeme Durumu Açısından Sonuçlar

Öğretmenlerin ankette isimleri verilen etkinliklerden daha önce katılmadıkları ve kendilerini yeterli görmedikleri etkinlikleri kendi alanları için gerekli görme oranı 20 etkinliğin 15'inde %50 ve üzerinde olduğundan ve gereksiz görme oranı %25 ve üzerinde olan sadece 2 etkinlik olduğundan, sosyal bilgiler öğretmenlerin daha önce katılmadıkları ve kendilerini yeterli görmedikleri etkinlikleri kendi alanları için gereksiz görmedikleri, bilakis büyük çoğunlukla gerekli gördükleri ve ileride söz konusu etkinliklere katılabileceklerini belirttikleri gözlenmiştir. Ayrıca bu sonuca dayanarak sosyal bilgiler öğretmenlerinin ankette isimleri verilen hizmet içi eğitim etkinliklerine katılmama sebebinin bu etkinlikleri kendi alanları için gereksiz görmelerinden kaynaklanmadığı sonucuna da ulaşılabilir. Benzer bir şekilde Oturak Eyecisoy' un (2014) yaptığı araştırmaya göre sosyal bilgiler öğretmenleri genel anlamda hizmet içi eğitimlerin gerekliliğini kabul etmektedir. Söz konusu araştırmaya göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin %82,8'i hizmet içi eğitimler sayesinde hizmet öncesi eksiklerini tamamlayabilecekleri ve yeni gelişmeler karşısında kendilerini güncelleyebilecekleri fikrine katılmaktadır. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin hizmet içi seminer, eğitim ve kurs etkinliklerine katılımlarının düşük olduğu araştırma sonucunda tespit edilmişti. Öğretmenlerin etkinliklere katılmama sebebinin kendilerini bu etkinlikler konusunda yeterli görmelerinden kaynaklanmadığı da araştırma sonucunda tespit edilmişti. Öğretmenlerin daha önce katılmadıkları ve kendilerini yeterli görmedikleri etkinlikleri kendi alanları için gereksiz görmedikleri bilakis %50 ve üzeri oranlarda gerekli gördükleri ve ileride söz konusu etkinliklere katılabileceklerini belirttikleri de araştırma sonucunda tespit edilmiş oldu. Öğretmenlerin hizmet içi eğitimlere katılımlarının düşük olmasının sebeplerinden bazılarının araştırmanın öneriler kısmında değinilmiştir.

Hizmet İçi Eğitim Etkinlikleri Açısından Analiz Sonuçları

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ankette isimleri verilen etkinliklerden %20 ve üzerindeki oranlarda katılım gösterdikleri etkinlikler (en çok katılım gösterdikleri etkinlikler) "Eğitimde Bilişim Teknolojilerinin Kullanımı Kursu" (%36.2), "İngilizce Kursu" (%26.7),

"Zeka Oyunları Kursu" (%26.7), "Okul Tabanlı Afet Eğitimi Semineri" (%24.8) ve "Medya Okuryazarlığı Kursu" (%21.9)'dur.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ankette isimleri verilen etkinliklerden %10'un altındaki oranlarda katılım gösterdikleri etkinlikler (en az katılım gösterdikleri etkinlikler) "PISA Uygulamaları Semineri" (%1.9), "Hikaye ve Masal Anlatıcılığı Eğitimi" (%1.9), "Yerel Tarih Eğitimi" (%7.6), "Sözlü Tarih Eğitimi" (%8.6), "Eğitim Koçluğu Kursu" (%8.6), "Müzelerin Okul Dışı Eğitim Ortamı Olarak Kullanımı Kursu" (%8.6)'dur.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ankette isimleri verilen etkinlikler (seminer, eğitim ve kurs) arasından daha önce katılmadıkları hizmet içi eğitim etkinlikleriyle ilgili kendilerini yeterli görme düzeyleri %20 ve üzeri olan etkinlikler (en çok yeterli gördükleri etkinlikler) "Diksiyon ve Güzel Konuşma Kursu" (%32.4), "Beden Dili ve İletişim Teknikleri Kursu" (%31.4), "Sözlü Tarih Eğitimi" (%25.7), "Medya Okuryazarlığı Kursu" (%25.7), "Değerler Eğitimi Kursu" (%22.9), "Hikaye ve Masal Anlatıcılığı Eğitimi" (%21.9), "Liderlik Eğitimi" (%21.9) ve "Yerel Tarih Eğitimi" (%20)'dir.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ankette isimleri verilen etkinlikler (seminer, eğitim ve kurs) arasından daha önce katılmadıkları hizmet içi eğitim etkinlikleriyle ilgili kendilerini yeterli görme düzeyleri %10'un altındaki etkinlikler (kendilerini en az yeterli gördükleri etkinlikler) "İngilizce Kursu" (%4.8), "Zeka Oyunları Kursu" (%6.7), "Temel kodlama ve Teknoloji Kullanımı Kursu" (%7.6), "Eğitimde Bilişim Teknolojilerinin Kullanımı Kursu" (%7.6) ve "PISA Uygulamaları Semineri" (%9.5)'dir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ankette isimleri verilen etkinliklerden daha önce katılmadıkları ve kendilerini yeterli görmedikleri etkinlikleri kendi alanları için gereksiz görme oranları %20'nin üzerinde olan etkinlikler (en çok gereksiz gördükleri etkinlikler) "İngilizce Kursu" (%35.2), "Osmanlı Türkçesi Kursu" (%27.6), "Temel kodlama ve Teknoloji Kullanımı Kursu" (%23.8), "Zeka Oyunları Kursu" (%21.9)'dir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ankette isimleri verilen etkinliklerden daha önce katılmadıkları ve kendilerini yeterli görmedikleri etkinlikleri kendi alanları için en çok gerekli gördükleri etkinlikler "PISA Uygulamaları Semineri" (%72.4), "Müzelerin Okul Dışı Eğitim Ortamı Olarak Kullanımı Kursu" (%70.5), "Yerel Tarih Eğitimi" (%68.6), "Hikaye ve Masal Anlatıcılığı Eğitimi" (%66.7), "Eğitimde Drama Teknikleri Kursu" (%66.7), "Eğitim Koçluğu Kursu" (%65.7), "Eğitim Materyali Tasarımı Eğitimi" (%63.8), "Sözlü Tarih Eğitimi" (%61.9) ve "Arkeoloji Eğitimi" (%61)'dir.

Öneriler

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ankette isimleri verilen eğitim, seminer ve kurs etkinliklerine katılımlarının düşük olduğu gözlenmiş ayrıca öğretmenlerinin ankette isimleri verilen 20 farklı kurs, eğitim ve seminer etkinlikleri dışında diğer kurs, eğitim ve seminer katılım durumlarının çok düşük olduğu tespit edilmiştir. Araştırmamıza göre öğretmenler hizmet içi eğitim etkinlikleri konusunda kendilerini yeterli görmemekte ve ankette yer alan hizmet içi eğitim etkinliklerini kendi alanları için gereksiz görmemektedir. Bu takdirde hizmet içi eğitimlere katılımı arttırmak için şu konularda adımlar atılması yararlı olacaktır:

- Milli Eğitim Bakanlığı hizmet içi eğitime katılmayı kolaylaştırıcı, mesleki gelişimi özendirici ve teşvik edici önlemler almalıdır. Oturak Eyecisoy' un

(2014) yaptığı araştırmaya göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin yarıdan fazlası hizmet içi eğitimlerin bir üst göreve atanmada etkisinin olmadığını düşünmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı, öğretmenlerin bir üst göreve atanmasında artı puan vererek, dil tazminatı gibi maaşa ek tazminatlar vererek, il içi ve il dışı atamalarda artı hizmet puanı vererek hizmet içi eğitimlere katılımı ödüllendirmeli ve böylece mesleki gelişimi özendirilmelidir.

- Hizmet içi eğitim etkinliklerinin dönemi, günleri ve katılım saatleri daha esnek bir şekilde düzenlenmelidir. Eğitim öğretim devam ederken öğretmenler vakitlerinin çoğunu öğrencileri için harcamakta ve geri kalan vakti de ailelerine ayırmak istemektedirler. Bu sebeple eğitim öğretim sezonunda hizmet içi eğitimlere olan talebin azalmış olması mümkündür. Örneğin, Oturak Eyecisoy'un (2014) yaptığı araştırmaya göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin %70,5'i hizmet içi eğitimlerin Eylül ve Haziran aylarında yapılan seminer haftalarında yapılmasını istemektedir.
- Hizmet içi eğitimler EBA (Eğitim Bilişim Ağı) üzerinden uzaktan eğitimlerle kimi zaman video izleyerek kimi zaman etkileşimli canlı dersler şeklinde işlenebilir ve akabinde belli sınav merkezlerinde online sınavlar yapılarak başarılı öğretmenlere sertifikalar verilebilir. Böylece zaman ve mekân sınırları kalkacak ve hizmet içi eğitim etkinliklerine daha fazla katılım olacaktır.
- Hizmet içi eğitim etkinliklerine ilgiyi arttırmak için etkinlikler tecrübeli ve uzman akademisyenler tarafından verilmeli veya bu konuda başarısını ispatlamış kişiler tarafından verilmelidir. Bulut'un (2011) yaptığı araştırmaya göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin %78,4'ü hizmet içi eğitimin akademisyenler tarafından verilmesini istemektedir.
- Hizmet içi eğitim etkinliklerinin içeriği ve kalitesi öğretmenleri tatmin edebilmelidir. Böylece katılımcılar bu etkinliklerde mutlaka üst düzey beceriler kazanacaklarını, derslerini işlerken aldıkları eğitimlerin büyük yenilikler ve kolaylıklar sağlayacağını, öğrencilerine ve topluma daha faydalı olabildiklerini hemen fark edebileceklerini, bu üst düzey beceriler ve donanımlarla öğrencilerin, velilerin, meslektaşlarının ve toplumun gözünde saygınlıklarının artacağını bilerek bu etkinliklere katılmalıdır. Hizmet içi eğitimlerin kalitesi yüksek olmalı ki eğitim öncesi ve sonrası arasındaki değişimi hem öğretmenin kendisi hem öğrencileri hem de meslektaşları fark edebilmelidir.
- Sosyal bilgiler öğretmenlerinde bulunması gereken yeterlikler Milli Eğitim Bakanlığı tarafından sürekli güncellenmektedir. Belirlenen yeterliklere göre aday öğretmen yetiştiren kurumların öğretim programları da güncellenmektedir. Görev yapan öğretmenlerin de bu yeterlikler çerçevesinde hangi hizmet içi eğitim etkinliklerine katılarak bilgilerini güncellemeleri gerektiği öğretmenlere bildirilmeli ve bilgilerini güncellemeleri için imkân ve zaman tanınmalıdır.
- Öğretmenlerin yabancı dil eğitiminde olduğu gibi herhangi bir hizmet içi eğitim etkinliğinin içeriğini ve zorluk seviyesini görmeleri, kendi seviyelerini

belirlemeleri ve bu eğitim etkinliğine hangi seviyeden başlamaları gerektiğini belirlemeleri için onlara ön test imkânı verilmelidir.

- Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ankette isimleri verilen etkinliklerden daha önce katılmadıkları ve kendilerini yeterli görmedikleri etkinlikleri kendi alanları için en çok gereksiz gördükleri etkinliklerin başında "İngilizce Kursu" (%35) gelmektedir. İçerisinde bulunduğumuz 21.yüzyılda uluslararası ölçekte bilgiye erişebilmek ve bilgiyi uluslararası ölçekte yayabilmek için yabancı dil bilgisine, özellikle de İngilizce bilmeye ihtiyaç vardır. İngilizce bilmemek çoğu alanlarda yüksek lisans okuyabilmenin önünde de bir engel teşkil etmektedir. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin "İngilizce Kursu"nu neden gereksiz gördükleri araştırılmalı ve yabancı dil bilmenin önemi öğretmenlerimize anlatılmalıdır.
- Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ankette isimleri verilen etkinliklerden daha önce katılmadıkları ve kendilerini yeterli görmedikleri etkinlikleri kendi alanları için en çok gereksiz gördükleri etkinlikler içerisinde ikinci sırada "Osmanlı Türkçesi Kursu" (%27) gelmektedir. Osmanlı Türkçesi günümüz Türkçesinin kaynağıdır ve tarihimizi araştırabilmek için bilinmesi gerekli olduğu gibi, dede ile torunu arasında bir köprüdür. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin neden Osmanlı Türkçesi'ni gereksiz gördükleri araştırılmalı ve Osmanlı Türkçesi bilmenin önemi öğretmenlerimize anlatılmalıdır.
- Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ankette isimleri verilen etkinliklerden daha önce katılmadıkları ve kendilerini yeterli görmedikleri etkinlikleri kendi alanları için en çok gereksiz gördükleri etkinlikler içerisinde üçüncü sırada "Temel kodlama ve Teknoloji Kullanımı Kursu" (%23) gelmektedir. Kodlama, günümüz teknolojisinin kaynağıdır ve ileri gelen ülkeler kodlama teknolojilerinden her alanda faydalanmaya çalışmaktadırlar. Kodlama ve yeni teknolojilerden sosyal bilgiler dersinde nasıl faydalanılabileceği araştırılmalıdır. Bu sebeple sosyal bilgiler öğretmenlerinin neden "Temel kodlama ve Teknoloji Kullanımı Kursu"nu gereksiz gördükleri araştırılmalı ve kodlama bilmenin önemi öğretmenlerimize anlatılmalıdır.
- Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ankette isimleri verilen etkinliklerden daha önce katılmadıkları ve kendilerini yeterli görmedikleri etkinlikleri kendi alanları için en çok gereksiz gördükleri etkinlikler içerisinde dördüncü sırada "Zekâ Oyunları Kursu" (%21.9) gelmektedir. Günümüz eğitim sistemlerinde oyunlardan eğitim amaçlı faydalanabilmek için çalışmalar yapılmaktadır. Bu konuda Çağır'ın (2020) yaptığı çalışma örnek olarak gösterilebilir. Çağır'ın (2020) yaptığı araştırmaya göre sosyal bilgiler dersinde kavram öğretiminde zekâ oyunları kullanmak akademik başarıyı arttırmaktadır. Tüm oyunlardan ve özellikle zekâ oyunlarından sosyal bilgiler dersinde nasıl faydalanılabileceği araştırılmalıdır. Bu sebeple sosyal bilgiler öğretmenlerinin neden "Zekâ Oyunları Kursu"nu gereksiz gördükleri araştırılmalı ve oyunları eğitimsel amaçlı kullanmanın önemi öğretmenlerimize anlatılmalıdır.

•

Kaynakça

- Akçamete, A. G. (2005). *Öğretmenlerin Mesleki Gelişmeleri ve Yetkinleştirilmesi. Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılandırmanın Sonuçları ve Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu*. Ankara: Ümit Ofset Matbaacılık.
- Aksu, M. (2005). *Eğitim Fakültelerinin Değişen Roller ve Avrupa Boyutu. Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılandırmanın Sonuçları ve Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu, Bildiri Özetleri Kitabı*. Ankara. Ümit Ofset Matbaacılık. s.27-30.
- Anagün, Ş. Ş., Kılıç, Z., Atalay, N. ve Yaşar, S. (2015). Sınıf Öğretimi Adaylar Fen Öğretimi Programını Uygulamaya Hazır Mı? *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(11), 127-148.
- Aydın, İ. (2011). *Kamu ve Özel Sektörde Hizmet İçi Eğitim El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Bulut, K. (2011). *Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim İhtiyaçlarının Tespiti-Kars İli Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Bursal, M. (2019). *Spss ile Temel Veri Analizleri*. Ankara: Anı Yayıncılık. s.25.
- Canman, D. (2000). *İnsan Kaynakları Yönetimi*. İstanbul: Yargı yayınevi. s.95.
- Cüce, K. (2019). *Sosyal Bilgiler Öğretmen ve Öğretmen Adaylarının Özel Alan Yeterliklerini Etkileyen Faktörlere İlişkin Görüşleri ve Bu Yeterliklerin Lisans Eğitimiyle İlişkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Çağır, S. (2020). *Sosyal Bilgiler Kavramlarının Öğretiminde Zekâ ve Akıl Oyunları*. (Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çatak, M. (2015). Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitim Programlarının İncelenmesi. *EKEV Akademi Dergisi*, 62(62), 69-94.
- Çelikten, M., Şanal, M., & Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri. *Journal of the Institute of Social Sciences*, 19(2), 207-237.
- Demirci Güler, M. P. (2017). *Fen Bilimleri Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Ekici, G., Abide, Ö. F., Canbolat, Y. ve Öztürk, A. (2017). 21.Yüzyıl Becerilerine Ait Veri Kaynaklarının Analizi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 6(Özel Sayı 1), 124-134.
- Erdem, A. R. (2013). *Öğretmen Yetiştirmenin Bugünü ve Geleceği: Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. Ankara: Anı Yayıncılık. 92-94.
- Erdem, A., Uzal, G., & Ersoy, Y. (2006). *Fen Bilgisi/Fizik Öğretmenlerinin Eğitim Sorunları: Gelişmeleri Sürekli İzlemeleri ve Gerekli Yenilikleri Edinmeleri. Araştırma Raporu*. Tekirdağ: Türkiye Fizik Vakfı Yayını.

- Gürbüz, S., ve Şahin, F. (2017). *Sosyal bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık. s.1-479.
- Gürsakal, N. (2015). *Betimsel İstatistik*. Bursa: Dora Basım Yayın
- Gürüz, K. (Koordinatör), Şuhubi, E., Şengör, C., Türker K., Yurtsever, E., (1994). *Türkiye'de ve Dünyada Yükseköğretim, Bilim ve Teknoloji*. İstanbul: Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği Yayını.
- İlğan, A. (2012). *Öğretmenlerin Mesleki Gelişimi ve Denetimi: Öğrenen Öğretmenler, Başaran Öğrenciler*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- İlhan, A. Ç. (2004). 21. Yüzyılda Öğretmen Yeterlikleri. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 58, 40-45.
- MEB, (2017). Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri. Ankara. 06.10.2019. https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_12/11115355_YYRETMENLYK_ME_SLEYY_GENEL_YETERLYKLERI.pdf
- MEB, (2018). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar). 30/09/2019. <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=354>
- Memduhoğlu, H. B., Uçar, R., & Uçar, İ. H. (2017). *Örnek Uygulamalarla Eğitimde Yaratıcılık, Yaratıcı Okul Yaratıcı Öğretmen*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık. s.1-156.
- METK, (1973). Milli Eğitim Temel Kanunu. 1739 Sayılı Kanun. Resmî Gazete, 14574, 24.
- Mutluer, C. (2013). Sosyal Bilgiler Programlarında Yer Alan Beceriler Hakkında Sosyal Bilgiler Öğretmen Görüşleri-İzmir Menemen örneği. *Electronic Turkish Studies*, 8(7),355-362.
- Numanoğlu, G. (1999). Bilgi Toplumu ve Eğitimde Yeni Kimlikler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 32(1), 341-350.
- Oturak Eyecisoy, H. (2014). *Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, hizmetiçi eğitim programlarına ilişkin görüşleri (Denizli ili örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Önday, Ö. (2017). *Dijital Dönüşüm*. Ankara: Gazi Kitabevi Yayınları.
- Parlar, H. (2012). Bilgi Toplumu, Değişim ve Yeni Eğitim Paradigması. *Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(4), 193- 209.
- Safran, M. (2004). İlköğretim Programlarında Yeni Yaklaşımlar Sosyal Bilgiler. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 5, 54-55.
- Sönmez, V., ve Alacapınar, F. G. (2019). *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık. s.1-514.

Tarhan, U. (6 Nisan 2013). 21. Yüzyıl İnsanın Sahip Olması Gereken Temel Beceriler ve Kullanılabilecek Araçlar. *Hürriyet*. 6 Nisan 2013. <https://www.hurriyet.com.tr/egitim/21-yuzyil-insanin-sahip-olmasi-gereken-temel-beceriler-ve-kullanilabilecek-araclar-22981457>

TDK, (2020). Türk Dil Kurumu Sözlüğü. 2019-2020. <https://sozluk.gov.tr/>

Yavuz, İ. (2010) *İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Derslerinde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşleri*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

YÖK, (2018). Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları. Yükseköğretim Kurumları. 06.10.2019. https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/AA_Sunus_%20Onsoz_Uygulama_Yonergesi.pdf

Ekler

Ek 1a. Anket Formu Ön Sayfa

Değerli Meslektaşım,

Bu çalışmanın amacı "Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitimsel Donanımları" başlıklı yüksek lisans tezi için veri toplamaktır. Bu ölçme aracının 1. Bölümü, araştırmaya katılan öğretmenlere ait cinsiyet, eğitim durumu, hizmet yılı gibi bilgilerin elde edilmesine yönelik sorulardan, 2. Bölümü ise sosyal bilgiler öğretmenlerinin alanıyla ve mesleğiyle ilgili katıldığı konferans, seminer sayıları ve sahip olduğu kurs katılım belgesi ve sertifika türlerinin neler olduğunu belirlemeye yönelik sorulardan oluşmaktadır. Vereceğiniz samimi cevaplar, sosyal bilgiler alanında yapılacak olan akademik araştırmalar için faydalı bir katkı sunacaktır. Değerli katkınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Mustafa KARAKOÇ
Yıldız Teknik Üniversitesi
Sosyal Bilgiler Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi
E posta : mustafakarakoc1034@gmail.com

Aşağıdaki soruları ilgili olan kısımdaki parantezin içerisine "X" işareti koyarak cevaplayınız.

Kişisel Bilgileriniz			
Cinsiyetiniz:	Kadın ()	Erkek ()	
Öğretmenlik Mesleğinde Hizmet Süresiniz:			
0-5 yıl ()	6-10 yıl ()	11-15 yıl ()	
16-20 yıl ()	21-25 yıl ()	26 yıl ve üzeri ()	
Eğitim Durumunuz:			
Lisans ()	Yüksek Lisans ()	Doktora ()	
Hangi alandan mezunsunuz?			
Sosyal Bilgiler ()	Tarih ()	Coğrafya ()	Diğer ()

Ek 1b. Anket Formu Arka Sayfa

<p>Değerli Öğretmenim, aşağıdaki konularda kurs katılım veya başarı belgesine (sertifika) sahipseniz 1.sütuna “ X “ işareti koyunuz. Eğer bu konularda sertifikanız veya katılım belgeniz yoksa ve bu alanda yeterli donanıma sahip olduğunuzu düşünüyorsanız 2.sütuna “ X “ işareti koyunuz. Eğer bu konuların sosyal bilgiler alanı için gereksiz olduğunu düşünüyorsanız 3.sütuna “ X “ işareti koyunuz. Eğer bu konuların sosyal bilgiler alanı için gerekli buluyor ve ileride katılmayı düşünüyorsanız 4.sütuna “ X “ işareti koyunuz. Eğer bu konular haricinde bir konuda varsa katıldığınız kurs, konferans, sempozyum isimlerini en alttaki boş satırlara ekleyiniz. Teşekkür ederiz.</p>				
KURS- KONFERANS SEMİNER- EĞİTİM-SEMPOZYUM ADI	Bu alanda Kurs katılım sertifikam var/konferans veya seminere katıldım.	Bu alanda yeterli donanıma sahibim ve eğitime ihtiyacım yok.	Bu alanın sosyal bilgiler alanı için gereksiz olduğunu düşünüyorum	Bu alanda eğitimi gerekli buluyorum ve ileride eğitim almak isterim
	(X)	(X)	(X)	(X)
1-Diksiyon ve Güzel Konuşma Kursu				
2-Beden Dili ve İletişim Teknikleri Kursu				
3-Hikaye ve Masal anlatıcılığı eğitimi				
4-Eğitimde Drama Teknikleri Kursu				
5-Osmanlı Türkçesi Kursu				
6- İngilizce Kursu				
7- Zeka Oyunları Kursu				
8-Temel Kodlama ve Teknoloji Kullanımı Kursu				
9-Eğitim Materyali Tasarımı Eğitimi				
10-Müzelerin Okul Dışı Eğitim Ortamı Olarak Kullanımı Kursu				
11-Okul Tabanlı Afet Eğitimi Semineri				
12-Arkeoloji Eğitimi				
13-Yerel Tarih Eğitimi				
14-Sözlü Tarih Eğitimi				
15-PISA Uygulamaları Semineri				
16-Eğitim Koçluğu Kursu				
17-Medya Okuryazarlığı Kursu				
18-Değerler Eğitimi Kursu				
19-Eğitimde Bilişim Teknolojilerinin Kullanımı Kursu				
20-Liderlik Eğitimi				
Bu eğitimlerin dışında aldığımız diğer eğitimler				
1.				
2.				
3.				
4.				